

Landet skal bygges opp igjen

Taler

Johan Nygaardsvold

Dato

26 desember 1944

Sted

London radio

- 1 Jeg hadde trodd at jeg skulde sluppet å sende en hilsen hjem fra London denne julen, men krigen har trukket mer i langdrag enn vi tenkte.

- 5 En ting kan vi glede oss over denne julen: Det norske flagg vaier igjen på Norges jord, en liten del av Norge er igjen fritt. Men gleden over dette ødelegges av beretningene om hvorledes fienden herjer der han farer fram.

- 10 Jeg tror hele det norske folk vil være enig om at tyskerne bør betale dyrt for hva de har gjort. Hver eneste tyske offiser og hver eneste soldat må bli krevd til regnskap og straffen må bli så stor at den står i forhold til de forbrytelser de har begått. Hus og heimer, fabrikker og fartøyer, alt dette har den tyske såkaldte vernemakt søkt å ødelegge med ethvert middel. Men en ting har de ikke klart å ødelegge: Det er livsmotet og pågangsmotet.

- 15 Den norske regjering gjør sitt ytterste for å skaffe hjelp av mat, klær og medisin. Det værste blir vel husrom til vinteren. Det ser ut som om tyskerne har brent alt som heter bygningsmaterialer.

- 20 Det har sine vanskeligheter å skaffe hjelp med en gang. - Avstandene er så lange at det tar tid. - Men de vanskeligheter som står i forbindelse med det regjeringen må gjøre er kun til for å overvinnes. De første sendingene av mat, klær og medisin er alt kommet fram. Vi har også forsøkt å skaffe materialer, og dette arbeidet fortsetter.

- 25 Om gjenreisningen sa han:

Vi er klar over at oppgaven er vanskelig, men landet skal bygges opp igjen. - - - Det den nåværende generasjon ikke makter skal den neste fortsette.

Alle er vel enige om å sette igang arbeide for en varig bedring for folket i Finmark. Dette blir en oppgave for dem som skal styre landet etter krigen. Det må være en oppgave for hele det norske folk.

35 Tyskerne ønsker å sette inn de styrker de har i Norge på andre fronter. Vi vet at de har sine planer med ødeleggelse også av det øvrige Norge, når de ser at slaget er tapt. Jeg vil gjenta det jeg sa i en tidligere tale at alle tyskere som kommer nedover vil bidra til å forlenge krigen. Ethvert tiltak for å forhindre dette vil være til Norges fordel. Jeg viser til forsvarssjefens forholdsordre.

40

Mange spør seg selv: Hvorfor kommer ikke en invasjon? Til dette kan jeg bare svare: Vi er ikke selv sterke nok til å klare det. Vi må få hjelp av de allierte. Men det er den allierte overkommando som bestemmer hvor operasjonene skal settes igang. Vi har imidlertid så sterkt som mulig framhevet for denne hvilke fordeler
45 en invasjon i Norge ville ha og hvilke humanitære oppgaver den ville løse. Vi må imidlertid være forvisset om at alle krefter settes inn for å avslutte krigen.

Vi har gjort vår innsats og vi har hatt tap, dyre tap, men tiden som kommer vil berøre vårt folk mer direkte og enhver må være forberedt på å gjøre sin innsats.
50 Vi er forpliktet til å gjøre alt vi kan for å hindre fienden i å trekke seg sydover. Linjene er klare. Ingen skal hjelpe tyskerne hverken med arbeide eller tjenester. De som ikke kan komme seg unda skal sabotere så godt de kan.

Så har vi den direkte sabotasje. Den blir utført av organiserte grupper mot
55 fabrikker og anlegg som er til nytte for tyskerne. Det mot og den dyktighet som er vist av disse grupper og disse unge menn fortjener den største beundring. Vi vet at når det virkelig gjelder så har vi folkene. Det det gjelder er ikke å blotte seg og ikke å la seg narre av provokasjoner. Vi har bruk for hver eneste mann når det virkelig gjelder.

60

Dette året vil sikkert bli avslutningen. Friheten har stått som det forjettende mål. Jeg tror at alle vil gå inn for dette målet med sterkere vilje enn før.

Særlig i den første tiden, til vi er fullt og helt herrer i vårt eget hus, kan jeg ikke
65 sterkt nok understreke at det gjelder å stå enig og samlet.

Om regjeringen sa Nygaardsvold:

70 Allerede ifjor sa jeg at den nåværende regjering vilde søke avskjed ved første statsråd på Oslo slott. Det mandat vi fikk av et enstemmig storting på Elverum i 1940 om å føre krigen videre og å vareta Norges suverenitet anser jeg da som fullført. Det vil dessuten være en fordel om folk hjemme kan ta fatt på oppgavene. Hvordan den nye regjering skal dannes, hvem den skal bestå av og
75 hvilket mandat den skal få hverken kan eller vil jeg uttale meg om.

Vi hører hjemmefra at der er delte meninger om det gamle storting skal innkalles. Det gamle stortings oppgave måtte være å gi den nye regjering sitt mandat og å gi fullmakt til de enkelte komiteer, men alle disse spørsmål vil
80 regjeringen ikke ta standpunkt til.

En annen ting er at både stortingsvalg og kommunevalg må finne sted så hurtig som mulig.

85 Det vil være en forbrytelse og en hån mot alle dem som har satt livet inn om quislinger og stripe og andre som har vist en unasjonal holdning, skulde få delta i valgene. På den annen side har vi de forflyttede og alle våre sjøfolk som selvfølgelig må få adgang til å stemme.

90 En annen ting er at vi hurtigst mulig må få igjen en fri norsk presse.

Tilslutt vil jeg si at om vi idag gjennomlever tunge tider med skjerpet terror så skal vi søke kraft og vilje i troen på det Norge som skal bygges etter krigen. Holder vi sammen vil oppgaven bli lettere å løse.

95

Vi hadde vel ventet befrielsen i 1944, mange av oss. Det gikk ikke slik - og kanskje var det det beste.

Men vi lærte noe i 1944. - Vi lærte at fiendens barbari og bestialitet ingen grenser
100 har. Vi

kom på bar bunn, og så at alle nordmenn kjemper skulder ved skulder, tross alt. Og det gikk opp for oss at livet er liten innsats for heim og land.

105 I 1945 skal vi ikke bare vente på "befrielsen". Vi skal være beredt til å yte vår innsats hver på vår post. Herdet av fiendens terror og vold skal vi kjempe oss fram til seir og frihet!

Kilde

Parolen nr. 9. 1944, s. 1 og 4-5.

110

Emner

Andre verdenskrig, Hilsningstale, Radiotale

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/landet-skal-bygges-opp-igjen>

115

120

125

130

135

140

145